

ГРАМАТИЧЕСКИ ИЛИ ЛОГИЧЕСКИ ИГРИ ЗА ПРЕДУЧИЛИЩНО ОБРАЗОВАНИЕ

Веселина Петрова

През последните две десетилетия родители с високи професионални постижения все по-често споделят тревогите си за непрекъснатото увеличаване на граматическите грешки в речта на децата им. Те твърдят, че това увеличаване на морфологичните и синтактичните несъвършенства в устната реч се дължи на взаимното влияние, което връстниците изпитват помежду си в ежедневно общуване. За да очертаят по-ясно установените отклонения от граматическите норми, майките и бащите ги сравняват с естествено създаваните от детето неологизми. Правилно определят ситуативния характер на неологизмите и разкриват създадени в семейството начини за подмяната им с граматически правилни форми. За разлика от неологизмите, които възникват неочаквано и подлежат на подмяна, коментираните граматически грешки не се поддават лесно на корекция и водят до сериозни нарушения на устната реч.

Тези съвременни констатации на родителите са близки до установените закономерности в развитието на детската реч, сведения за които вече са публикували авторитетни изследователи (вж.: Чуковски, 1963; Шварц, 1981 и др.). Когато овладяват своя роден език, децата си служат със сходни методи на учене, преодоляват почти едни и същи трудности при подбиране и съгласуване на думите в своите изказвания (вж.: Берко, 1958; Браун, 1973; Форман, Хил, 1980, Шатц, Гелман, 1973 и др.). Обаче специфичните особености на българския книжовен език, както и на всеки друг роден за детето език, допълнително усложняват формирация процес и налагат по-високи изисквания към подготовката за езикова работа както на учителите, така и на родителите (вж.: Москов, 1982). Оказва се, че е необходимо ефективно сътрудничество между възрастните, за да се осигури градивна езикова среда за децата. Именно затова родителите с високи професионални постижения проявяват загриженост към начините за устно изразяване и търсят подходяща, единна технология за граматическа работа в семейството и в детската градина.

Чрез обединяване в работна група за граматическа работа родители и учители направиха опит за създаване на игрова технология, приложима както в детската градина, така и в семейството. Популяризирани бяха идеи за езикова работа чрез игри (вж.: Гарви, 1977; Ейтхей, 1984 и др.). Усилията бяха обединени за създаване и апробиране на механизми за регулация и саморегулация по време на говорене (вж.: Маркус и др.). Участниците в работната група се споразумяха, че най-напред трябва да се преодолее противоречието в изискванията на две основни групи родители.

Първата група защитава тезата, че чрез непрекъснатото повишаване на образователното равнище на младите майки и бащи се създават много благоприятни предпоставки за подобряване на говорната им култура. Макар и да е твърде сложен и специфичен за всеки родител, този процес на самоусъвършенстване протича в игрово взаимодействие. Като общува със своето дете от предучилищна възраст, образованият родител бързо съобщава каква помощ да окаже, за да може то да формира основни граматически навици. В състояние е сам да избере и да ползва в общуването образец за правилен изговор, с който да направлява съставянето на всяко изказване.

Втората група извежда на преден план сложността на българската граматика и приема, че само чрез системно обучение по писмена реч в училище е възможно овладяването на говорна култура. Родителите от тази група твърдят, че към детето от предучилищна възраст трябва да се предявяват изисквания само за построяване на логически правилно изказване. За този тип изказване е достатъчно то да съобрази спецификата на ситуацията на общуване (партньори, време, място, цели на взаимодействието и пр.), за да установи комуникативна връзка и да постигне своите цели в събеседването.

За сближаване на становищата на двете групи родителите предявиха претенции за разработване и апробиране на лингвистични игри по пасивна и активна граматика. Специално внимание бе отделено на употребата на местоименията и числителните имена по следните съображения: 1) тези части на речта децата овладяват значително по-късно в сравнение със съществителните, глаголите, прилагателните; 2) много семейства подценяват изразяването на уважение чрез формите на местоимението във второ лице, множествено число; 3) твърде разнообразни са грешките при изразяване на притежание; 4) изостава формирането на представа за именителна, винителна

и дателна форма на местоимението; 5) често се нарушава съгласуването на числително и съществително име. По-нататък е представена само част от игрите за граматическа работа в семейството.

При разработване на игрите съзнателно бе поставен акцент върху формирането на навик за правилна употреба на притежателните местоимения *МОЙ, ТВОЙ, СВОЙ, СВОЯ, СВОЕ, СВОИ* и кратка форма *СИ*.

Чрез играта „*На кого е ...?*” граматическият опит на детето се обогатява с начини за изразяване на притежание. В нея членовете на семейството участват с по няколко често употребявани лични вещи, чиито названия са в мъжки род (*шал, чадър, калъф, телефон...*). Подреждат ги в редица върху маса или друго удобно пространство за игра, за да се виждат добре. Най-напред един от възрастните показва начина, по който играещите трябва последователно да действат и да говорят. Взема една вещ, ясно изговаря въпрос за уточняване на принадлежност, очаква отговор с просто разширено изречение, подава вещта на нейния притежател и потвърждава отговора му. По време на общуването всички възрастни следят за правилната употреба на местоименията *МОЙ, ТВОЙ*. По-късно правилата на играта се разширяват и с изискването за изразяване на уважение с учтивата форма *ВАШИЯТ*. След това всички играещи избират детето за ръководител на играта. То взема първата вещ и пита участващите в играта: „*На кого е този шал?*”. Притежателят отговаря на въпроса с изречението: *Този шал е МОЯТ*, а детето потвърждава: *Този шал наистина е ТВОЯТ*.

В друг вариант на играта „*На кого е ...?*” майката припомня житейски ситуации, в които за изразяване на уважение е необходима подходяща дума (*ВАШ, ВАШИЯ, ВАШИЯТ*). Затова тя допълва правилата с изискване за употреба на учтивата форма, като ползва въпрос, изчаква подходящ отговор и потвърждава, а когато е необходимо отрича изказаното от събеседника. Игровото взаимодействие започва с познатия въпрос: *На кого е този шал?* След като притежателят на шала отговори: *Този шал е МОЯТ*, тя потвърждава: *Този шал наистина е ВАШИЯТ*. Участниците в играта наблюдават действията и слушат изказванията, тъй като допускат, че е възможно и изказване на неистини, отправяне на шеги и т.н. При забелязване на несъответствие най-възрастният тактично уточнява: *ВИЕ се шегувате. Този чадър не е ВАШИЯТ. ВАШИЯТ чадър е черен, а този е розов.*

Когато детето овладее необходимия му игров опит, то поема ръководството на играта. То трябва да използва учтивата форма за потвърждаване

на притежанието на вещта по модела: *Този ... наистина е ВАШИЯТ*. За всяка правилна употреба на учтивата форма *ВАШИЯТ* то получава устно поощрение. Поощряващият повтаря употребата на правилната форма за изразяване на притежание: *Този шал е МОЯТ, а ти правилно ми каза, че е ВАШИЯТ*. При разпределяне на вещите възрастните използват похвати за поддържане на ведро, жизнерадостно настроение. Подходящи са изказвания за изразяване на благодарност към детето с обосновка, че е намерило, подредило, съхранило ползвания в играта предмет. Като повтарят правилната форма, участващите в играта осигуряват възможности за узнаване, възприемане и осмисляне на употребата на местоименията за уточняване на притежание: *МОЯТ, ТВОЯТ, ВАШИЯТ*.

Игровото взаимодействие се разнообразява чрез подбиране на комплекти от вещи, за да се разшири граматическият опит с употреба на съществителни имена и притежателни местоимения в женски и в среден род.

За привличане на вниманието към кратката местоименна форма *СИ* е подходяща играта „*На кого да помогна?*”. Игровото взаимодействие се разгръща в естествени условия на общуване, а замисълът на играта възниква спонтанно от естественото желание на детето за взаимодействие с някого. Като отчитат активността му, възрастните макар и да извършват обичайните битови дейности, не забравят, че детето ще направи опит за някакво сътрудничество с всеки от тях. Затова предварително се подготвят за възможно игрово взаимодействие. Достатъчно е приготвяне на предмет, който е необходим на друг член на семейството. Когато детето попита: „*На кого да помогна?*”, първа играе майка му, която обикновено е най-близко до него. Тя го насочва за изказване на внимание към конкретен член на семейството: *Занеси чехлите на дядо СИ*. Когато получи своите чехли, дядото отговаря: *Вече обух чехлите СИ (СВОИТЕ чехли), защото моето внуче ми помогна*. След като му благодари за оказаната помощ, дядото отправя подобна поръчка към детето: *Занеси тази книга на баба СИ*. В общуването се поощрява употребата на притежателното местоимение *СВОЙ, СВОЯ, СВОЕ, СВОИ* и кратка форма *СИ*. Необходимо е възрастните предварително да се договорят за съдържанието на играта, за да изберат най-подходящите предмети и чрез тях да осигурят употребата на съответните форми за мъжки, женски, среден род в единствено и в множествено число. Освен това всяко нагледно пособие за граматическа работа трябва да е леко, необходимо на някого и удобно за пренасяне. В игровото взаимодействие възрастните си

служат с похвати за стимулиране на детето посредством примери за оказване на помощ и изразяване на социална сигурност (усмивка, указателен жест, погалване, потупване по рамото и др.). Окуражават го чрез начини за установяване на положително емоционално взаимодействие и предразполагане към конструиране на свои изказвания по уточнения образец. Всеки възрастен, който е получил своя предмет, изразява задоволството си с просто разширено изречение. За изразяване на благодарност към детето употребява пълната или кратката форма на притежателното местоимение в изказването си, а именно: *Аз получих СВОЯТА чанта., Аз получих чантата СИ., Аз облякох СВОЕТО елече., Аз облякох елечето СИ., Аз получих СВОИТЕ очила., Аз получих очилата СИ.* Слуховото възприемане на правилен образец с пълната или с кратката форма на притежателното местоимение разширява граматическия опит за изразяване на притежание.

Познавателното съдържание на играта „*На кого е?*” се обогатява чрез примери за употреба на притежателно местоимение във формите за 1 л. ед. ч. и 2 л. ед. ч. Чрез игрово взаимодействие възрастният обяснява вече извършено действие с лична вещ и подбужда детето към подражание и правилна употреба на формите на притежателно местоимение: *Аз облякох елечето СИ, а къде ли е ТВОЕТО елече?, Аз намерих МОЕТО елече, а ти виждаш ли наоколо СВОЕТО?* Когато то възпроизведе образца на възрастния с действия, той го насочва продължаване на играта куклите. В обновеното игрово взаимодействие възрастният говори от името на куклата. Като поставя куклата пред лицето си, изговаря нейните думи: *Аз облякох елечето СИ, а къде ли е ТВОЕТО ново елече., Аз получих МОЕТО елече, а ти виждаш ли наоколо СВОЕТО ново елече?*

Обогатяването на практическия опит за употреба на притежателно местоимение в 3 л. ед.ч. и 3 л. мн.ч. протича в играта „*НЕГОВ (НЕГОВА, НЕГОВО) ли е? или НЕГОВИ ли са?*”. Възрастният и детето се договарят за задаване на въпроси и съставяне на отговори в съответствие със замисъла на играта за търсене, намиране и назоваване на вещи, които притежава отсъстващ член от семейството. Така се създава ситуация на общуване, в която естествено възниква необходимостта от употреба на местоимението *НЕГОВ, НЕГОВА, НЕГОВО, НЕГОВИ*. Единият отправя въпрос по модела на игровия замисъл, а другият му отговаря, като потвърждава или отрича казаното. Например:

- На кого е тази шапка? – пита бащата на детето.
- Тази шапка е на дядо – отговаря детето.
- Да. Тази шапка наистина е неговата – потвърждава баща му.

Взаимодействието може да се разнообрази с изказване на съмнение, шеговито подменяне на един притежател на вещь с друг, отрицание и др. Ситуации на общуване, в които е необходима употребата на подходящата форма на притежателното местоимение, се създават в битовите дейности. Когато майката разпределя, глади, подрежда дрехите в гардероба, може да привлече и детето не само за оказване на помощ, а и за събеседване. Тя съзнателно подбира всяка вещь, за да осигури подходящи примери за употреба на всички форми на притежателното местоимение в общуването с детето, като му задава въпрос за конкретна вещь, например: *НЕГОВ ли е потникът? НЕГОВА ли е ризата? НЕГОВО ли е копчето? НЕГОВИ ли са чорапите?*

В друг вариант на играта се увеличава честотата на употребата формите на местоимението *НЕЙНА, НЕЙНО, НЕЙНИ*. Подходящи са заниманията за подреждане вещите на кукла и словесно изразяване на извършеното чрез съгласуване на притежателното местоимение и съществителното име. Играта започва с договаряне, което включва посочване на кукла и назоваване на нейното собствено име. Например: Майката избира куклата Лили и привлича детето за търсене само нейните вещи (*дрехи, обувки, аксесоари*). При договарянето тя използва всички форми на местоимението, като подбира примери за м.р., ж.р., ср.р в ед.ч. и в мн. ч. (*нейния пуловер, нейната рокля, нейното елече, нейните обувки и пр.*). Когато разговарят, построяват въпросите и отговорите си в структурата на просто разширено изречение: *НЕЙНА ли е роклята? Това е НЕЙНАТА рокля.; НЕЙНО ли е шишето? Това е НЕЙНОТО шише.; НЕЙНИ ли са сандалите? Тези сандали са НЕЙНИТЕ.*

Формирането на навици за правилната употреба на местоимението *КОЙТО, КОГОТО, НА КОГОТО (КОМУТО)* се реализира чрез внимателно подобрани примери. В различни ситуации на общуване на детето се осигуряват възможности за многократно възприемане правилната употреба съответната форма на местоимението. За системно обогатяване на граматическия опит се създават ситуации на общуване, в които детето слухово възприема една от трите форми (именителната форма *КОЙТО*, винителната – *КОГОТО*, дателната – *КОМУТО* или все по-често употребяваната *НА КОГОТО*).

Местоимението *КОЙТО* детето най-често чува в съжденията с възпитателен характер. За играта „Продължи нататък” родителят подбира народни пословици, поговорки, житейски съвети, които членовете на семейството често употребяват в общуването или обичат да четат на глас от подходящи книжки за деца. Кратките фолклорни произведения привличат вниманието на малките слушатели, те ги запомнят и преди да са ги осмислили задълбочено, обикновено ги повтарят. Като съобразява наличния художествен и житейски опит на детето, възрастният избира подходящ начин за граматическа работа, като: 1) чете цялото изречение, а детето слуша; 2) започва началото на изречението, а детето продължава: *КОЙТО*... се учи, той ще сполучи. *КОЙТО* ... пее, зло не мисли. *КОЙТО* ... не работи, не трябва да яде. *КОЙТО* мисли зло, зло намира.; 3) съзнателно прави пауза преди изговора на местоимението, за да провери дали детето долавя необходимостта от употребата на подходящата форма и разбира смисъла на изказването.

Замисълът на играта може да се промени в „*Един пита, друг отговаря*”. Възрастният предлага образеца на въпросно-отговорното речево взаимодействие: *КОЙ ще сполучи? – КОЙТО се учи.; КОЙ не трябва да яде? – КОЙТО не работи.* ... За възпитаване на логическото мислене и формиране на умения за изразяване на причинно-следствени зависимости е подходяща играта „*Вярно ли е, че ...?*”. В нея ръководителят на играта изказва верни и неверни съждения: *Вярно ли е, че ще сполучи, който не се учи?, Вярно ли е, че трябва да яде, КОЙТО работи?* ... Отначало събеседниците заедно построяват отговор с логически правилно сложно изречение: *Не е вярно, че ще сполучи, КОЙТО не се учи., Вярно е, че ще сполучи, КОЙТО се учи.; Не е вярно, че трябва да яде, КОЙТО не работи., Вярно е, че трябва да яде, КОЙТО работи.* По-нататък родителят използва похвати за провокиране на детската активност и проявяване на интерес към правилно и вярно изказване на сложно изречение.

Чрез играта „*Моите срещи*” единият от родителите разказва на детето за своите срещи през деня с авторитетни личности (лекар, библиотекар, художник, продавач и пр.), като му осигурява образец за употреба на формите на местоимението *КОЙТО, КОГОТО, НА КОГОТО (КОМУТО)*. За тази игра е най-подходящо времето след вечеря, когато всеки член на семейството желае да сподели постигнатото. Изказваният се използва синтактични

конструкции като: *Намерих лекаря, КОГОТО търсех., Видях зъболекаря, КОГОТО отдавна не съм посещавал. Запознах се с техника, КОГОТО ми препоръчаха мои познати. Посетих художника, НА КОГОТО (КОМУТО) оставих покана за тържеството. Разговарях със съседа, НА КОГОТО (КОМУТО) трябваше да върна книгата.*

Вариант на тази игра е „*Нашите срещи*”. За нея са подходящи впечатленията на детето от съвместния живот с възрастните през почивните дни, които то все още не умее да сподели. Именно затова му е необходима помощ за словесно изразяване на съвместно преживяното събитие. По-обстойното споделяне се предхожда от създаване на психическа нагласа за съпреживяване на събитие, обсъждане и договаряне на начин за съобщаване на случилото се. Възрастният трябва да ориентира детето към положително емоционално съпреживяване на предстоящото събитие. Като си служи с лингвистични и паралингвистични средства на общуване, той тактично направлява формирането на житейски опит (емоционален, волеви, интелектуален, социален). Вечерта заедно си припомнят осъществените срещи през деня с различни хора и се договарят за информиране на останалите членове на семейството. Заедно обмислят начини за привличане на вниманието на слушателите и повишаване интереса им към съобщението: *Ние посрещнахме госта, КОГОТО очаквахме. Срещнахме се с монтьора, НА КОГОТО бяхме оставили колата за ремонт. Отдалеч забелязахме артиста, НА КОГОТО вчера връчиха награда.*

Играта „*Продължи нататък*” служи за формиране на навик за употреба на местоимението *КОЙТО*, когато означава предмети или животни. Възрастният измисля и изговаря началото на изречение, а детето продължава мисълта му: *Ние намерихме бележника, КОЙТО ... вчера изгубихме., Ние посетихме магазина, КОЙТО вчера беше затворен. ...* В друга игра „*Можеш ли като мен?*” възрастният подбира житейски и изговаря само по две думи за тях (*стола, КОЙТО; прозореца, КОЙТО; шуреца, КОЙТО ...*). След изговора на думите показва на детето начин за изказване на цялостна мисъл. Примерите построяват заедно по спомен от съвместния житейски опит на семейството, като изразяват истини и неистини: *Днес дядо поправи стола, КОЙТО аз счупих вчера. Днес баба ще смени кашона, КОЙТО вчера дядо направи на парчета.* Детето трябва да посочи изречението, в което събитието е отразено правдоподобно. По-нататък играта

продължава със следващата група от думи. За ориентиране на детето в обкръжаващия го свят възрастният разнообразява названията на предметите, животните, растенията, птиците. Заедно набелязват обекти, които ще посетят в следващите дни, за да ги разгледат и опознаят. Построяват и сложни изречения за плановете си: *Ние ще отидем до големия дъб, КОЙТО се намира в парка., Ние ще намерим магазина, КОЙТО вчера откриха.*

За формиране на много обща представа за извършител на действие служи играта „КОЙ ...?“. С нея се създават ситуации на общуване, в които играещите разпознават и назовават човек, който прави нещо. Когато говорят за него, отговарят на въпроса *кой?* Занимателният характер на игровото взаимодействие насочва към наблюдаване на определено лице в конкретна обстановка, формулиране на въпрос и построяване на отговор: *КОЙ е в стаята? – Дядо е в стаята. Татко е в стаята. Чичо е в стаята., КОЙ говори? – Артистът говори. ..., КОЙ звъни? – Пощальонът звъни. Дядо Коледа звъни. Инкасаторът звъни. ..., КОЙ пее? – Певецът пее. ...*

Грамматическият опит се разширява в ситуации на общуване чрез играта „КОГО ...?“. Участниците наблюдават някого и разговарят за него. В един вариант на играта застават пред телевизора и отговарят на основния въпрос: *КОГО виждаме на екрана? – Ние виждаме водещия на телевизионното предаване ...*. В други случаи застават зад входната врата и питат: *КОГО търсите?* По-нататък винителната форма *КОГО* служи на детето за общуване с обкръжаващите го. То проявява социална чувствителност и често задава въпросите: *КОГО да извикам? КОГО да намеря? КОГО да потърся? ...*

Интересът на детето към броя на лицата в дадена група възрастните предизвикват чрез играта „Колко са ...?“. В зависимост от ситуацията на общуване ръководителят на играта конкретизира основния въпрос: *Колко са учителите?* С образци поощрява изграждането на повече отговори: *Учителите са двама. Тук има двама учители.* В ежедневно общуване по-често ангажира детето с броене и назоваване на лица (*трима приятели, петима другари, шестима артисти ...*). Заедно построяват отговори с прости разширени или със сложни изречения: *В парка се срещнаха трима другари. В автобуса се качиха двама артисти, а петимата им приятели останаха на спирката.*

Съдържанието на граматическата работа се обогатява в общуване за назоваване на групи, състоящи се от жени (*две приятелки, три лекарки, четири артистки, пет художнички ...*). За да овладее умение за правилно броене и назоваване на броя на участничките в определена група, детето участва и в логически игри за изключване на излишния. За играта „*Кой е излишен?*” всеки участник получава по четири картинки (три продавачки, един продавач; три лекарки и един лекар; три балерини и един балетист и т.н.). Получилият картинките трябва да открие и да извади излишната карта, а след това да назове съставената група. Пред участниците в играта всеки обяснява извършеното: *Излишен е продавачът. Направих си група от три продавачки. ...* В друг вариант на играта „*Коя е излишна?*” играчите получават отново по четири картинки (*трима лекари, една лекарка; трима учители, една учителка ...*). Всеки от тях трябва да изключи едната от картинките, след това да създаде и да назове образуваната група: *Излишна е лекарката. Направих си група от трима лекари.*

За възпитаване на наблюдателност и съобразителност при създаване на група е подходяща и играта „*Образувай група и обясни*”. Участниците ползват картинките от двете предходни игри. Всеки от тях трябва да разбере изискването за образуване на група и уточняване на нейния състав. Ръководителят на играта пръв предлага образец: *Образувах група от четирима лекари. В нея включих трима лекари и една лекарка.*

Така създаваната система от граматически игри подлежи на обогатяване и обновяване. Чрез нейното апробиране бе доказано, че със своята реч родителите оказват много силно влияние върху децата при формирането на навици за изразяване. Когато възрастните осигуряват на детето си граматически правилни образци, то ги запомня и значително по-късно започва да ги употребява в общуването. Единните изисквания между семейното и предучилищното възпитание в граматическата работа благоприятстват усъвършенстването на детската устна реч.

Оказа се също, че е възможно своевременното установяване и преодоляване на по-рано допусканите грешки от родителите. Точното определяне на изискванията към събеседниците в ситуацията на общуване им помага за поддържане на взаимен контрол и възпитаване в самоконтрол по време на говорене. Както възрастните, така и децата, развиват интерес не само към логически правилното изказване, а и се учат да спазват граматическата норма.

ЛИТЕРАТУРА

Берко, 1958: Berko, J. The child's learning of English morphology. *Word*, 1958, 14, 150–177.

Браун, 1973: Brown, R. A first language: The early stages. Cambridge, MA: Harvard University Press, 1973.

Гарви, 1977: Garvey, C. Play. Cambridge, MA: Harvard University Press, 1977.

Ейтхей, 1984: Athey, I. J. Contributions of play to development. In T. D. Yawkey & A. D. Pellegrini (Eds.). *Child's play*. Hillsdale, NJ: Erlbaum, 1984.

Маркус и др., 1992: Marcus, J. R., Pinker, S., Ullman, M., Hollander, M., Rosen, T. J., & Kufei, T. J. Overregularization in language acquisition. *Monographs of the Society for Research in Child Development*, 1992, 57.

Москов, 1982. Москов, М. Езикознание (в помощ на учителите по български език). Държавно издателство „Народна просвета“, София, 1982.

Форман, Хил, 1980: Forman, G.E., & Hill, F. Constructive play: Applying Piaget in the preschool. Monterey, CA: Brooks/Cole, 1980.

Чуковски, 1963: Chukovsky, K. From two to five. Berkeley: University of California Press, 1963.

Шатц, Гелман, 1973: Shatz, M., & Gelman, R. The development of communication skills: Modifications in the speech of young children as a function of the listener. *Monographs of the Society for Research in Child Development*, 1973, 38.

Шварц, 1981: Schwartz, J. I. Children's experiments with language. *Young Children*, 1981, 36, 16–26.

ГРАМАТИЧЕСКИ ИЛИ ЛОГИЧЕСКИ ИГРИ ЗА ПРЕДУЧИЛИЩНО ОБРАЗОВАНИЕ

ВЕСЕЛИНА ПЕТРОВА

Резюме

Авторката на статията обобщава резултатите от социално-педагогическо изследване на становищата на родителите за най-подходящите игри за речевото развитие на децата от предучилищна възраст. Тя установява две основни групи

семејства. Първата група защитава необходимостта от граматически, а втората от логически игри за развитие на устната реч. Авторката обединява двете групи майки и бащи чрез превантивна граматическа работа със специално разработени лингвистични игри за обществено и семејно възпитание.

GRAMMAR OR LOGICAL GAMES PRE-SCHOOL EDUCATION

VESELINA PETROVA

Summary

The author of the article summarizes the results of socio-pedagogical study of the views of parents on the most appropriate games for speech development of children of preschool age. She establishes two main groups of families. The first group defended the need for grammar, and the second prefers logic games for the development of oral speech. The author brings together two groups of mothers and fathers through preventive grammatical work with linguistic games specifically designed for public and family education.